

ОПТИМАЛЬНИЙ ОБСЯГ ЗОЛОВОВАЛЮТНИХ РЕЗЕРВІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Станом на кінець I кварталу 2006 року офіційні резервні активи Національного банку України становили 17277,97 млн. дол. США¹. Одночасно цей показник постійно змінюється: то в бік збільшення, як це було в кінці минулого року, то в бік зменшення, як це спостерігається протягом останніх трьох місяців. За таких умов постає питання щодо обсягів, до яких необхідно нарощувати міжнародні валютні резерви України і в якому напрямку слід їх використовувати.

Питання оптимальності обсягу резервів лежить у площині двох головних факторів. Першим фактором є достатність резервів для підтримання стабільності національної грошової одиниці, що за умови фіксованого режиму валютного курсу вимагає накопичення значних обсягів резервів. Другий фактор – це питання альтернативної дохідності, адже ж накопичення гігантських резервів не є власне метою Національного банку України. Міжнародні валютні резерви повинні забезпечувати реалізацію державної економічної політики, у тому числі і монетарної. На законодавчому рівні визначено основні функції НБУ, які відповідно до Конституції України полягають у забезпеченні стабільності грошової одиниці України, та відповідно до Закону України “Про Національний банк України” НБУ повинен сприяти дотриманню стабільності банківської системи, а також, у межах своїх повноважень, – цінової стабільності.

Сьогодні можна виділити чотири основні критерії визначення адекватності золотовалютних резервів.

Критерій забезпечення національної грошової одиниці. За цим критерієм резерви повинні бути достатніми для попередження різкої девальвації чи ревальвації національної грошової одиниці. Для цього обсяг резервів повинен перевищувати грошову базу.

Критерій покриття імпорту. Один з найбільш традиційних критеріїв оцінки достатності міжнародних резервів. Величина покриття імпорту залежить від рівня економічного розвитку країни та ситуації на міжнародних ринках. Оптимальним вважається, коли резерви покривають трьохмісячний імпорт країни.

Критерій покриття зовнішнього боргу. Цей показник був запроваджений у 1999 році і відомий під назвою “Гвідотті”, за яким обсяг резервів є достатнім, якщо він дозволяє обходитися країні без зовнішніх запозичень протягом 12 місяців. Розраховується він шляхом підсумовування річних платежів по обслуговуванню зовнішнього боргу країни та сальдо платіжного балансу. Деякі економісти для аналізу покриття зовнішнього боргу поряд з державним використовують й

¹<http://www.bank.gov.ua/SDDS/Dates/dates.htm>

запозичення приватного сектора економіки. Такий підхід порушує правила розподілу державних та приватних зобов'язань, тому до розрахунку він не береться.

Комбіновані критерії. Вони формуються шляхом поєднання вищезгаданих критеріїв оцінювання мінімального розміру міжнародних валютних резервів. Найбільш вузьким є так званий *критерій Редді*, за яким мінімальний розмір резервів повинен бути не менший за суму імпорту та платежів по зовнішньому боргу.

Аналіз достатності міжнародних резервів показав, що Національним банком України були дотримані всі критерії адекватності резервів, що свідчить про оптимальність обсягу міжнародних резервів Національного банку України.

Беляєв, Д.О. Оптимальний обсяг золотовалютних резервів: світовий досвід та застосування в Україні [Текст] / Д.О. Беляєв // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – 110 с.